

УПРАВЛІННЯ ОСВІТИ І НАУКИ БЕРДИЧІВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ
ЦЕНТР ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ІМ.О.РАЗУМКОВА
Телушка Світлана Анатоліївна

СХВАЛЕНО

Педагогічною радою
ЦПО ім. О.Разумкова
Протокол № 3 від 29.08.2025р.

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказом ЦПО ім. О.Разумкова
№71 від 29.08.2025р.
_____Олена БОРОВСЬКА

**НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА З ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ
НАУКОВО-ТЕХНІЧНОГО НАПРЯМУ
ГУРТКА «МИСТЕЦЬКИЙ ДИВОСВІТ»**

Початковий, основний рівень
4 роки навчання

м. Бердичів, 2025 р.

Автор:

Телушка Світлана Анатоліївна – керівник гуртка Центру позашкільної освіти ім.
О.Разумкова

Рецензент:

Ковалюк Оксана Михайлівна - соціальний педагог ліцею № 4, спеціаліст вищої
категорії, кандидат педагогічних наук

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

У системі естетичного виховання важливе місце належить народному декоративно – прикладному мистецтву, яке входить у світ людини з перших її днів і супроводжує все життя. Національно – культурне відродження України передбачає зростання ролі народознавства в навчально – виховному процесі, відродження народних традицій, ознайомлення вихованців із надбаннями нашої культури, оволодінням різними видами народних ремесел.

Заняття в гуртку передбачає такі напрямки декоративно – ужиткового мистецтва: бісероплетіння, вишивка, виготовлення оберегів, народних іграшок, колажі, макраме, батік, аксесуарів та декоративне оздоблення одягу.

Програма реалізується у гуртках художньо – естетичного напрямку закладів позашкільної та загальної середньої освіти і спрямована на вихованців молодшого, середнього і старшого шкільного віку, дітей віком 7-17 років.

Метою навчальної програми гуртка «Мистецький дивосвіт». є створення додаткових можливостей для формування ключових компетентностей особистості засобами декоративно – ужиткового мистецтва.

Основні завдання навчальної програми гуртка полягають у формуванні таких компетентностей:

1. пізнавальної – розвинути інтерес до народного мистецтва, його історії та традицій, ознайомити з матеріалами, інструментами та найпростішими технологічними процесами, основами моделювання та дизайну;

2. практичної, яка спрямована на застосування отриманих знань та оволодінню трудовими навичками виконання технологічних операцій спеціальними інструментами виробів з різноманітних матеріалів;

3. творчої, яка спрямована на забезпечення розвитку мислення, уяви і фантазії, самореалізації у процесі виконання творчих завдань, виховання естетичного смаку, набуття досвіду власної творчої діяльності, розвитку художнього смаку, пізнавального інтересу;

4. соціальної – сприяє вихованню дбайливого і шанобливого ставлення до народних традицій, національної свідомості, формування естетичного смаку, розвиток позитивних якостей особистості (самостійність, наполегливість, працелюбство, охайність, терпіння, толерантність, вміння працювати в колективі).

Програма гуртка передбачає 4 роки навчання:

1 - й рік - початковий рівень, 1 рік навчання - 216 год. на рік, 6 год. на тиждень;

2 - й рік - основний рівень, 1 рік навчання - 216 год. на рік, 6 год. на тиждень;

3 - й рік - основний рівень, 2 рік навчання - 216 год. на рік, 6 год. на тиждень;

4- й рік – основний рівень, 3 рік навчання – 216 год. на рік, 6 год. на тиждень

Програмою передбачаються теоретичні і практичні заняття, а також різноманітні форми їхнього проведення.

Навчальна програма побудована лінійним способом. Тематики, які вивчаються, подані в порядку зростання складності матеріалу, що відповідає закономірностям та принципам процесу навчання.

Програмою передбачено теоретичні й практичні заняття, на яких під час навчання вихованці поступово опановують різні техніки, прийоми виготовлення різноманітних виробів. Вони отримують початкові дані про взаємозв'язок матеріалу, форми й декорування виробів, їхню залежність від призначення, поняття про ритм, рапорт, симетрію, асиметрію, кольорову гармонію.

Вихованці вивчають правила безпечної роботи під час користування ручними інструментами, набувають навичок організації робочого місця.

На заняттях початкового рівня здобувачі освіти знайомляться з культурою українського народу, історією народної творчості різних видів; вчать працювати з різними матеріалами та інструментами; здійснюють перші кроки у вишивці, бісероплетінні, виготовлення оберегів, ляльок – мотанок.

На заняттях основного рівня вихованці закріплюють набуті навички та вміння, ознайомлюються зі складнішими технологіями виготовлення виробів різного призначення, працюють з ескізами і кресленнями, поглиблюють і удосконалюють знання. Вивчаються свята календарно - обрядового циклу, що допомагає краще ознайомитися з народними традиціями України, вивчити особливості й символічно передати їх в своїх виробах. Змістом програми передбачено вивчення законів композиції та дизайну, використовуються різноманітні вправи для розвитку творчої уяви і образно – просторового мислення.

Програма інтегрує знання вихованців із різних навчальних шкільних дисциплін: трудового навчання, історії, креслення, українознавства, хімії, математики, образотворчого мистецтва та інших.

Під час навчання вихованці відвідують виставки, музеї, художні салони, зустрічаються з народними майстрами та займаються дослідницькою діяльністю, роблять самооцінку. За цією програмою можуть проводитися заняття в групах індивідуального навчання, які організуються відповідно до «Положення про порядок організації індивідуальної роботи в позашкільних навчальних закладах».

В основу програми покладений компетентнісний та діяльнісний підхід, що передбачає розвиток етнокультурної компетентності як базової для програм художньо – естетичного напрямку позашкільної освіти.

Контроль знань і навичок передбачає такі форми: усне опитування у вигляді діалогу, різноманітні вікторини та ігри, результати участі вихованців у різних конкурсах і виставках, тести на визначення рівня знань після кожного року навчання.

При розробці програми були використані: Навчальна програма гуртка «Виготовлення іграшок-сувенірів», Навчальна програма «Виготовлення української народної іграшки», (Збірник «НАВЧАЛЬНІ ПРОГРАМИ З ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ХУДОЖНЬО-ЕСТЕТИЧНИЙ НАПРЯМ (декоративно-ужитковий та образотворчі профілі») Випуск 2), рекомендовано Міністерством освіти і науки України (лист від 08.04.2016 р. № 1/11-4658); Збірник «Навчальні програми з позашкільної освіти. Науково-технічний напрям. (Випуск 5)» (Загальна редакція Г. А. Шкури, Т. В. Биковського) НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА З ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ НАУКОВО-ТЕХНІЧНОГО НАПРЯМУ «МОДЕЛЮВАННЯ ІГРАШОК-СУВЕНІРІВ» Початковий та основний рівні, 2 роки навчання («Рекомендовано Міністерством освіти і науки України», лист МОН від 07.10.2019 № 1/11-8872)

В програмі враховано основні вимоги чинного законодавства, які визначені у Законах України «Про освіту», «Про позашкільну освіту», «Про охорону дитинства» та листі ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» № 21/08-1330 від 16.08.2023 «Про методичні рекомендації щодо змісту та оформлення навчальних програм з позашкільної освіти».

Програма є орієнтовною. Керівник гуртка може вносити зміни відповідно до організаційно - педагогічних умов творчого об'єднання.

Початковий рівень, 1 рік навчання НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№з/ п	Тема	Кількість годин		
		Теорет.	Практ	Разом
1.	Вступ	3		3
2.	Бісероплетіння	4	14	18
	2.1 Історія виникнення бісерного рукоділля.	1	2	3
	2.2. Технологія плетіння з бісеру основних елементів.	3	6	9

	2.3. Техніка низання «ромбик», «краплинка», «фенічка».		6	6
3.	Макраме	3	18	21
	3.1. Історія вузлового мистецтва.	3		3
	3.2. Крепільний вузол.		9	9
	3.3. Квадратний вузол.		9	9
4.	Народна іграшка	9	18	27
	4.1. Історія української народної іграшки.	3		3
	4.2. Побут людей у фольклорі.	3	9	12
	4.3. Обереги в житті українського народу.	3	9	12
5.	Іграшки з різних матеріалів	8	58	66
	5.1. Історія розвитку іграшки.	3		3
	5.2. Основні види ручних швів.	3	3	6
	5.3. Вироби з шнурів і клаптиків тканин.	1	17	18
	5.4. Іграшки з фетру пласкі.	1	5	6
	5.5. Іграшки з фетру напівпласкі		15	15
	5.6. Іграшки з тканини.		18	18
6.	Українська народна вишивка	4	20	24
	6.1. Історія розвитку української народної вишивки.	1	2	3
	6.2. Орнаменти та кольори.	3	6	9
	6.3. Техніка виконання простих швів.		12	12
7.	Художня аплікація з тканини	6	24	30
	7.1. Аплікація та її види.	3		3
	7.2. Композиція та оздоблювальні елементи.	3	24	27
8.	Творча діяльність.		12	12
9.	Екскурсії, конкурси, свята.		12	12
10.	Підсумок.		3	3
	Разом	37	179	216

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Розділ 1. Вступ (3 год.)

Теоретична частина. Знайомство з вихованцями. Ознайомлення з планом роботи на навчальний рік. Правила поведінки в колективі. Організаційні питання. Інструменти та матеріали. Правила безпеки на заняттях.

Розділ 2. Бісероплетіння (18 год.)

2.1. Історія виникнення бісерного рукоділля (3 год.)

Теоретична частина. Історія виникнення бісеру. Різновиди бісеру. Види бісерних виробів. Інструменти і матеріали.

Практична частина. Відвідування краєзнавчих, історичних музеїв, виставок, художніх салонів. Зустріч з майстрами.

2.2. Технологія плетення основних елементів з бісеру (9 год.)

Теоретична частина. Аналіз зразків робіт (кольє, сережки, браслети) Технологія низання бісеру однією голкою. Варіанти плетіння основних елементів: «пупчики», «квіточки», «ромбики», «кільця».

Практична частина. Виготовлення ланцюжків та намиста.

2.3. Фенечки (6 год.)

Теоретична частина. Відпрацювання технік плетення основних елементів бісероплетіння. Відпрацювання способів закріплення.

Практична частина. Виготовлення браслетів.

Розділ 3. Макраме (21 год.)

3.1. Історія вузлового мистецтва (3 год.)

Теоретична частина. Історія виникнення і розвитку вузлового мистецтва. Застосування у сучасному світі. Показ і обговорення зразків готових виробів.

3.2. Крепільний вузол (9 год.)

Теоретична частина. Різновиди крепільного вузла.

Практична частина. Відпрацювання вміння кріпити нитки. Виготовлення сувенірів: «сонечко», «ангел», «листочок».

3.3. Квадратний вузол (9 год.)

Теоретична частина. особливості виготовлення робіт квадратним вузлом.

Практична частина. Відпрацювання навиків плетення квадратним вузлом . Виготовлення браслетів, поясів, кольє.

Розділ 4. Народна іграшка (27 год.)

4.1. Історія української народної іграшки (3 год.)

Теоретична частина. Призначення іграшок. Історія української народної іграшки. Матеріали для виготовлення іграшок. Особливості народної ляльки.

4.2. Побут людей у фольклорі (12 год.)

Теоретична частина. Світогляд, звичаї, вірування в українському фольклорі. Відображення міфологічних уявлень у кізках легендах.

Практична частина. Виготовлення і оздоблення іграшки «Домовичок».

4.3 Обереги в житті українського народу (12 год)

Теоретична частина. Види і значення оберегів. Технологія виготовлення оберегів. Головні священні символи України (тризуб, хрест, коло). Рослинні образи-обереги (верба, дуб, тополя, калина, любисток, м'ята, волошка). Священні тварини (ссавці, птахи, комахи). Прадавні обереги-ляльки, символи родючості та материнства.

Практична частина. Виготовлення оберега з круп та насіння. Оберіг «Підковка на щастя». Виготовлення ляльки «Берегиня».

Розділ 5. Іграшки з різних матеріалів (66 год.)

5.1. Історія розвитку іграшки (3 год.)

Теоретична частина. Історія розвитку іграшок. Призначення іграшок. Матеріали та інструменти для виготовлення іграшок.

5.2. Основні види ручних швів (6 год.)

Теоретична частина. Ознайомлення з поняттями: прокол, стібок, шов. Закріплення нитки. Застосування і техніка виконання основних швів: «з'єднувальний», «петельний, або крайовий», «уперед голкою», «стебловий».

Практична частина. Відпрацювання техніки виконання ручних швів.

5.3. Вироби з шнурів, ниток і клаптиків тканини (18 год.)

Види іграшок з шнурів, ниток і тканини, технологія їх виготовлення. Матеріали і інструменти. Правила безпечної роботи з ножицями, голкою, електропраскою, тощо.

Практична робота. Виготовлення ляльок, звірів, гномів.

5.4. Пласкі іграшки - сувеніри з фетру (6 год.)

Теоретична частина. Особливості роботи з фетром. Поняття про пласкі іграшки – аплікації. Технологія виготовлення іграшок із застосуванням шаблонів. Шви, які використовуються для закріплення деталей аплікації до основи. Поняття оформлення виробу (очі, ніс, рот) та остаточної обробки іграшки.

Практична частина. Виготовлення іграшок: «сова», «рибка», «курча».

5.5. Напівпласкі іграшки – сувеніри з фетру (15 год.)

Теоретична частина. Поняття про напівпласкі іграшки з м'яким наповнювачем. Технологія виготовлення цільнокросених виробів. Необхідні матеріали. Способи з'єднання деталей. Шви, які використовуються для з'єднання деталей. Технологічна послідовність виконання: розкрій, пошиття, оздоблення та оформлення виробу

Практична частина. Відпрацювання навичок виконання ручних швів. Виготовлення іграшок – сувенірів: «монстрик», «котик», «корзиночка», «пташка».

5.6. Іграшки з тканини (18 год.)

Теоретична частина. Іграшки з тканини: призначення та особливості. Технологія виготовлення іграшок із тканини ручними швами. Поняття викрійки. Правила роботи з викрійками. Прийоми оздоблення іграшок.

Практична частина. Відпрацювання навичок виконання ручних швів. Розкроювання деталей і зшивання. Виготовлення гольниці та іграшок: «ведмедик», «зайчик» та ін.

Розділ 6. Українська народна вишивка (24 год.)

6.1. Історія розвитку української народної вишивки (3 год.)

Теоретична частина. Українська народна вишивка, історія розвитку. Етнографічні особливості вишивки різних регіонів України.

Практична частина. Показ зразків вишивки, відвідування музеїв, виставок. Зустріч з майстрами.

6.2. Орнамент і кольори (9 год.)

Теоретична частина. Поняття «орнамент». Види орнаментів (геометричні, рослинні, і т. д.). Рапорт. Вплив технік вишивання на характер орнаменту. Легенди про калину, барвінок тощо.

Практична частина. Виготовлення зразків різноманітних вишивок. Техніка перенесення візерунка на тканину. Виготовлення листівок до свят.

6.3. Техніка виконання простих швів (12 год.)

Практична частина. Техніка виконання швів «хрестик» і «качалочка». Вправи на набуття навичок виконання швів. Виготовлення серветки.

Розділ 7. Художня аплікація з тканини (30 год.)

7.1. Аплікація та її види (3 год.)

Теоретична частина. Різновиди аплікації, та технології виготовлення. Підоснова для аплікацій. Фактура і кольори.

7.2. Композиція та оздоблювальні елементи (27 год.)

Теоретична частина. Побудова композиції. Підготовка ескіза. Послідовність виготовлення. Види оздоблювальних елементів та їх застосування.

Практична частина. Виготовлення картин – панно, декоративних сумочок. Розробка ескізу. Підготовка шаблонів. Підбір тканин за фактурою і кольором. Розкрій деталей аплікації. З'єднання та наклеювання деталей на підоснову.

Розділ 8. Творча діяльність (12 год.)

Практична частина. Виготовлення робіт за задумом вихованців. Виготовлення іграшок для ярмарків, виставок, тощо.

Розділ 9. Екскурсії, конкурси, свята, виставки (12 год.)

Практична частина. Екскурсії. Відвідування краєзнавчих, природничих та історичних музеїв. Зустрічі з народними майстрами. Участь у виставках, конкурсах, святах.

Розділ 10. Підсумок (3 год.)

Практична частина. Підбиття підсумків роботи за навчальний рік. Проведення міні виставки творчих робіт дітей. Відзначення кращих вихованців грамотами і призами.

ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

Пізнавальна компетентність:

- види декоративно – ужиткового мистецтва;
- інструменти і матеріали;
- техніку безпечної праці з колючими та ріжучими предметами;
- історію народної іграшки;
- відомості про народну вишивку;
- проявляють обізнаність з форм і кольорів образотворчих мотивів в орнаментах;
- основні принципи композиції.

Практична компетентність.

- прості прийоми нанизування бісеру;
- в'язати основні вузли макраме;
- користуватися шаблонами і викрійками;
- використовувати ручні шви;
- підбирати тканини;
- проявляють творчий підхід в оздоблюванні готової роботи.

Соціальна компетентність.

- організація робочого місця;
- конструктивно співпрацювати у групі дітей;
- проявляти пошану до рідної країни, її природи і людей;
- поширювати традиції народної творчості.

Основний рівень, 1 рік навчання НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№	Тема	Кількість годин

з/ п				
		Теорет.	Практ	Разом
1.	Вступ	3		3
2.	Бісероплетіння	1	32	33
	2.1 Різновиди бісеру. Виробництво та застосування. Жилка та дріт.	1	2	3
	2.2. Схеми та техніки виконання.		3	3
	2.3. Паралельне плетіння (квіти).		27	27
3.	Початкові знання про матеріалознавство	3	9	12
	3.1. Нитки, шнури, стрічки.	3	3	6
	3.2. Різновиди тканин та їх властивості.		6	6
4.	Макраме	3	27	30
	4.1. Матеріали для макраме. Базові вузли.	3	9	12
	4.2. Прикраси та сувеніри.		18	18
5.	М'яка іграшка	6	48	54
	5.1. Початкові конструкторсько-технологічні поняття.	3	3	6
	5.2. Об'ємні іграшки.		24	24
	5.3. Каркасні іграшки.	3	21	24
6.	Народна лялька-мотанка	5	22	27
	6.1. Історія ляльки-мотанки.	3		3
	6.2. Традиційна лялька-мотанка.	1	5	6
	6.3. Вузлова лялька-мотанка.	1	5	6
	6.4. Основні елементи оздоблення.		12	12
7.	Колаж і композиція	3	27	30
	7.1. Художня техніка колаж і композиція.	3		3
	7.2. Сувеніри та композиційні вироби.		27	27
8.	Творча діяльність		12	12
9.	Екскурсії, конкурси, свята.		12	12
10	Підсумок.	3		3
	Разом	24	192	216

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Розділ 1. Вступ (3 год.)

Теоретична частина. Мета, завдання та зміст роботи гуртка. Правила поведінки в колективі. Санітарно – гігієнічні вимоги до організації робочого місця. Організаційні питання. Правила безпеки життєдіяльності. Інструменти, матеріали та обладнання необхідні для роботи.

Розділ 2. Бісероплетіння (33 год.)

2.1. Різновиди бісеру. Виробництво і застосування. Жилка і дріт (3 год.)

Теоретична частина. Зразки різних видів бісеру. Його виробництво та застосування. Аналіз зразків робіт з бісеру (сережки, кольє, браслети). Технологія та відмінності плетення з бісеру на дроті і жилці. Прийоми з'єднання окремих частин виробів.

Практична частина. Відвідування музеїв, виставок. Зустріч з майстрами.

2.2. Схеми і техніки виконання (3 год.)

Теоретична частина. Схематичний запис. Різновиди схем для бісероплетіння.

Практична частина. Відпрацювання вміння читати схематичний запис (схеми для плетення). Замальовка схем для паралельного плетення, поєднання кольорів, при створенні схеми.

2.3. Паралельне плетення (27 год.)

Практична частина. Технології паралельного плетення. Підбір кольорової гами. Виготовлення квітів: мак, ромашка, соняшник, тощо. Оформлення квітів в букет, або композицію.

Розділ 3. Початкові знання про матеріалознавство (12 год.)

3.1. Нитки, шнури, стрічки (6 год.)

Теоретична частина. Чим відрізняються нитки, шнури, стрічки. Матеріали та способи виготовлення.

Практична частина. Виготовлення помпонів та китиць, шнурів.

3.2. Тканини. Різновиди і практичні характеристики (6 год.)

Практична частина. Відмінності тканин: трикотаж, фліс, хутро, синтепон, холофайбер, джинс тощо. Фактура та призначення. Визначення натуральних і синтетичних тканин експериментальним шляхом. Виготовлення аксесуара «квітка» за задумом вихованців.

Розділ 4. Макраме (30 год.)

4.1. Матеріали та інструменти. Базові вузли (12 год.)

Теоретична частина. Шнури та нитки, які використовуються для макраме.

Базові вузли макраме: кріпильний вузол, збиральний вузол, плаский вузол, спіральний вузол, перемінний плаский вузол. Розрахунок довжини нитки для виробу.

Практична частина. Відпрацювання технік основних вузлів макраме. Відпрацювання способів закріплення.

4.2. Прикраси і сувеніри (18 год.)

Практична частина. Виготовлення прикрас і сувенірів у техніці вузлового плетіння: брелоки для ключів, броші, браслети.

Розділ 5. М'яка іграшка (54 год.)

5.1. Початкові конструкторсько – технологічні поняття (6 год.)

Теоретична частина. Викрійки, деталі крою, способи збільшення / зменшення деталей. Умовні позначки на викрійках: отвори, згин, стяжка деталей. Шви, що використовуються при пошитті іграшок: «вперед голкою», «з'єднувальний», «петельний». Прасування. Термінологія волого – теплової обробки.

Практична частина. Визначення нитки основи, лицьової та виворітної сторін. Виготовлення іграшки « хитун - бовтун».

5.2. Об'ємні іграшки (24 год.)

Практична частина. Конструктивні особливості іграшок та їх моделювання. Інструменти та матеріали для пошиття, наповнення оформлення та оздоблення об'ємної іграшки. Виготовлення іграшок : «ведмежатко», «гусеня».

5.3. Каркасні іграшки (24 год.)

Теоретична частина. Поняття про каркасні іграшки. Особливості конструкції. Характеристики дроту, який може бути використаний для каркасу. Правила безпечної роботи.

Практична частина. Виготовлення іграшок: «кіт», «дівчинка».

Розділ 6. Народна лялька – мотанка (27 год.)

6.1. Історія ляльки – мотанки (3 год.)

Теоретична частина. Історія української народної ляльки. Матеріали для виготовлення іграшки. Призначення ляльок – мотанок, її особливості.

6.2. Традиційна лялька – мотанка (6 год.)

Теоретична частина. Технологія виготовлення ляльки – мотанки способом «скрутка».

Практична частина. Виготовлення ляльки – скрутки.

6.3. Вузлова лялька – мотанка (6 год.)

Теоретична частина. Технологія виготовлення вузлової ляльки – мотанки.

Практична частина. Виготовлення ляльки вузловим способом.

6.4.Основні елементи оздоблення (12 год.)

Теоретична частина. Елементи оздоблення вузлової ляльки і прийоми виготовлення. Символічне значення елементів оздоблення.

Практична частина. Виготовлення і пошив для ляльки одягу і прикрас: віночок, сорочка, плахта. Намисто та ін. Виготовлення ляльки « на щастя».

Розділ 7. Колаж і композиція (30 год.)

7.1Художня техніка колаж та композиція (3 год.)

Теоретична частина. Основні характеристики колажу. Різноманітність матеріалів, основи, ком позиційність, застосування.

Композиція в дизайні. Основні закони композиції, правила, прийоми, засоби.

7.2.Колажі і композиційні вироби (27 год.)

Практична частина. Набуття практичного досвіду створення колажів і композицій. Виготовлення топіарія, пано, або настінну композицію за задумом вихованців.

Розділ 8. Творча діяльність (12 год.)

Практична частина. Виготовлення робіт за задумом вихованців. Виготовлення іграшок для ярмарків,виставок, тощо.

Розділ 9. Екскурсії, конкурси, свята, виставки (12 год.)

Практична частина. Екскурсії для ознайомлення з природою, історією та культурою краю. Відвідування краєзнавчих, природничих й історичних музеїв.

Розділ 10. Підсумок (3 год.)

Практична частина. Вікторина «В світі творчості і натхнення». Міні – виставка творчих робіт дітей. Підбиття підсумків роботи за навчальний рік. Відзначення кращих вихованців.

ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

Пізнавальна компетентність:

- читати схематичний запис для бісерного плетення;
- розрізняти текстиль за властивістю;
- базові вузли макраме;
- шви та прийоми у виготовленні іграшок – сувенірів;
- історію народної ляльки;
- основні правила композиції;
- правила техніки безпеки під час роботи.

Практична компетентність:

- виготовляти вироби з бісеру паралельним плетенням;
- плести вузли макраме;
- виконувати розкрій деталей;
- виготовити ляльку – мотанку;
- виготовити композицію.

Соціальна компетентність:

- організація робочого місця;
- популяризація історичного надбання свого народу;
- самостійно виконувати завдання керівника гуртка;
- брати участь у конкурсах, виставках декоративно – ужиткового мистецтва.

**Основний рівень, 2 рік навчання
НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН**

№ з/п	Тема	Кількість годин		
		Теорет.	Практ	Разом
1.	Вступ	3		3
2.	Макраме	1	35	36
	2.1 Вузли в макраме в сучасному одязі. Способи оформлення шнурів на одязі.	1	8	9
	2.2. Аксесуари у техніці макраме (пояс, сумочка, чохол для телефона).		27	27
3.	Бісероплетіння	3	27	30
	3.1. Петельна техніка (дерево).		9	9
	3.2. Мозаїчна техніка (браслети, чокер).		9	9
	3.3. Об'ємні іграшки (зайчик, собачка, мишка).	3	9	12
4.	Вироби з різних матеріалів	5	49	54
	4.1. Шкіра, фоаміран, гіпс, полімерні матеріали, тканини, дерево і т.д., та їх властивості (сумочки, браслети, прикраси).	3	12	15
	4.2. Вироби з тканини, стрічок і т.д.		12	12
	4.3. Вироби з фоамірану (квіти, сувенірт, прикраси).	1	11	12
		1	14	15

	4.4. Вироби зі шкіри (аксесуари, сувеніри).			
5.	Українська народна вишивка	8	16	24
	5.1. Історія розвитку української народної вишивки.	3		3
	5.2. Орнамент. Символіка значення в народному одязі.	3		3
	5.3. Закони кольоросполучення.	2	4	6
	5.4. Техніка виконання швів.		12	12
6.	Українська народна лялька.	9	33	42
	Український оберіг.			
	6.1. Українська народна лялька як оберіг.	6		6
	6.2. Умовність образу народної іграшки та її унікальність.	3	33	36
7.	Творча діяльність.		12	12
8.	Екскурсії, конкурси, свята.		12	12
9.	Підсумок.		3	3
10.				
	Разом	29	187	216

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Розділ 1. Вступ (3 год.)

Теоретична частина. Мета та зміст роботи гуртка на навчальний рік. Організаційні питання. Санітарно – гігієнічні вимоги до організації робочого місця. Матеріали та інструменти. Правила техніки безпеки.

Розділ 2. Макраме (36 год.)

2.1. Вузли макраме в сучасному одязі (9 год.)

Теоретична частина. Аналіз схем і зразків вузлів. Які використовують в сучасному одязі.

Практична частина. Відпрацювання техніки виконання вузлів і застосування їх на своєму одязі.

2.2. Аксесуари у техніці макраме (27 год.)

Практична частина. Підготовка ниток за кольором і якістю. Розрахунок необхідної довжини. Підготовка схеми плетіння.

Виготовлення аксесуарів: пояс, чохол для телефону, сумочка.

Розділ 3. Бісероплетіння (30 год.)

3.1. Петельна техніка (9 год.)

Практична частина. Особливості петельного плетіння в виробках. Виготовлення квітки та дерева.

3.2. Мозаїчна техніка (9 год.)

Практична частина. Особливості виготовлення прикрас мозаїчною технікою, за допомогою однієї голки. Вибір кольорової гами. Виготовлення чокера і браслета.

3.3 Об'ємні іграшки (12 год.)

Практична частина. Виготовлення об'ємних іграшок з використанням жилки. Підготовка кольорової гами бісеру, схеми виробу, жилки. Виготовлення іграшок: «зайчик», «собачка», «мишка».

Розділ 4. Вироби з різних матеріалів (54 год.)

4.1. Шкіра, фоаміран, гіпс, дерево, полімери тощо та їх властивості (15 год.)

Теоретична частина. Фактура, властивості (розтягування, сжимання, теплова обробка, скручування і т. д.). Правила комбінування. Способи з'єднання.

Практична частина. Підбір матеріалів за фактурою та кольором. Виготовлення шаблонів. Крій і з'єднання. Виготовлення сумочки, брелоків, прикрас, сувенірів.

4.2. Вироби з тканин і стрічок (12 год.)

Практична частина. Підготовка текстильних матеріалів для стилізованих і фантазійних квітів. Технології виготовлення. Фурнітура та оздоблювальні елементи. Вправи на набуття навичок і прийомів виготовлення квітів з тканин і стрічок.

4.3. Вироби з фоамірану (12 год.)

Теоретична частина. Фоаміран: призначення та особливості. Матеріали і інструменти. Технологія виготовлення робіт із фоамірану.

Практична частина. Виготовлення аксесуарів, прикрас і сувенірів.

4.4. Вироби із шкіри (15 год.)

Теоретична частина. Особливості виготовлення виробів з натуральної та штучної шкіри. Теплова обробка і оздоблювання робіт. Методи з'єднання.

Практична частина. Виготовлення виробів декоративного призначення: панно, композиції.

5. Українська народна вишивка (24 год.)

5.1. Історія розвитку української народної вишивки (3 год.)

Теоретична частина. Вишивка у побуті та фольклорі українців. Особливості народної вишивки регіону проживання.

Практична частина. Ознайомлення з різновидами вишивки: гаптування, вишивка золотом і сріблом, вишивка бісером, гладь.

5.2. Орнамент. Символіка та значення в одязі (3 год.)

Теоретична частина. Символічне значення орнаментів у вишивці. Види орнаментів: геометричні, рослинні, зооморфні. Порівняння орнаментів регіонів України.

Практична частина. Виконання на папері геометричних, рослинних, зооморфних елементів орнаменту для жінки, дівчини, чоловіка, хлопчика.

5.3. Закони кольоросполучення (6 год.)

Теоретична частина. Значення і символіка кольорів у вишивці. Кольоросполучення ниток притаманних регіону. Кольорове поле. Психологічний вплив кольорів на людину. Групи теплих і холодних кольорів. Контрастні кольори.

Практична частина. Підбір ниток для виконання орнаменту у теплих тонах. Підбір кольорів для виконання вишивки у кольоровій гамі, притаманній регіону проживання.

5.4 Техніка виконання швів (12 год.)

Теоретична частина. Технологічні прийоми у підготовці до вишивки. Перенесення малюнку на тканину.

Практична частина. Вишивка композиції з використанням швів притаманних українським народним вишивкам: «уперед голкою», «стебловий», «з'єднувальний» тощо.

6. Українська народна лялька. Український оберіг (42 год.)

6.1. Українська народна лялька як оберіг (6 год.)

Теоретична частина. Класифікація ляльок і їх значення. Порівняння ляльок різних регіонів України. Обрядові ляльки. Особливості національних костюмів різних регіонів України.

Практична частина. Аналіз традиційних українських іграшок за їх зовнішніми ознаками, визначення їх регіональної належності за специфікою застосованої техніки виготовлення і ритміко – пластичної організації.

6.2. Умовність образу народної іграшки та її унікальність (36 год.)

Теоретична частина. Лялька – мотанка – іграшка, оберіг, сувенір. Матеріали для виготовлення. Солярний хрест – знак Сонця. Технологія виготовлення.

Практична частина. Відпрацювання навичок виготовлення солярних хрестів на обличчі ляльки. Виготовлення ляльки – мотанки за задумом вихованців на основі отриманих знань.

7. Творча діяльність (12 год.)

Практична частина. Виготовлення робіт за задумом вихованців. Виготовлення іграшок для ярмарків, виставок, тощо.

Розділ 8. Екскурсії, конкурси, свята, виставки (12 год.)

Практична частина. Екскурсії, відвідування краєзнавчих, природничих й історичних музеїв. Зустрічі з майстрами декоративно – ужиткового напрямку.

Розділ 9. Підсумок (3 год.)

Практична частина. Підведення підсумків роботи за рік. Міні – виставка творчих робіт дітей. Відзначення кращих вихованців.

ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

Пізнавальна компетентність:

- техніку виготовлення об'ємних іграшок з бісеру;
- українські національні традиції;
- національний костюм;
- властивості різних матеріалів;
- символічне значення орнаментів у вишивці;
- технологію виготовлення солярних хрестів;
- основи кольоросполучення.

Творча компетентність:

- підбирати тканини;
- виконувати ручні шви;
- плести в технікою «макrame»;
- виготовляти сувеніри з бісеру;
- виготовляти аксесуари і сувеніри з різних матеріалів;
- гармонійно поєднувати кольори;
- мають образне і логічне мислення.

Соціальна компетентність:

- самостійно роблять підготовку до занять;
- беруть участь у виставках;
- цікавляться історичним надбанням свого народу;
- уміють брати на себе відповідальність.

Основний рівень третій рік навчання НАВЧАЛЬНО – ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№	Тема	Кількість годин

з/п		Теорет.	Практ	Разом
1.	Вступ	3		3
2.	Бісероплетіння	12	33	45
	2.1 Орнаментака та колористика прикрас. Композиція	6		6
	2.2. Ткані вироби	3	15	18
	2.3. Вишивка бісером у жіночому одязі	3	18	21
3.	Розпис тканини	3	27	30
	3.1. Історія та різновиди розпису тканини	3		3
	3.2. Батик	3	21	24
	3.3. Розпис тканини	3	12	15
	3.4. Вільний розпис	3	21	24
4.	Основи в'язання гачком	6	24	30
	4.1. Історія в'язання гачком. Інструменти та матеріали	1	2	3
	4.2. Ланцюжок, кільце	1	5	6
	4.3. Умовні позначення і скорочення	1	2	3
	4.4. Види стовпчиків	3	15	18
5.	Міксування технік	2	28	30
	5.1. Колажі та композиції	1	14	15
	5.2. Аксесуари і сувеніри	1	14	15
6.	Тематичні поробки до календарно-обрядових свят		15	15
7.	Творча діяльність.		12	12
8.	Екскурсії, конкурси, свята.		12	12
9.	Підсумок.		3	3
10.				
	Разом	35	181	216

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Розділ 1. Вступ (3 год.)

Теоретична частина. Ознайомлення з планом роботи гуртка на навчальний рік. Правила поведінки в колективі. Організаційні питання. Інструменти та матеріали. Правила техніки безпеки на заняттях.

Розділ 2. Бісероплетіння (45 год.)

2.1. Орнаментика та колористика прикрас (6 год.)

Теоретична частина. Види орнаментів. Основні фігури, та їх варіації. Складання орнаментів. Колорит і гармонія. Основні принципи композиції. Мімікрія, символізм, стилізація, структуралізм, функціоналізм. Орнаментика та колорит гуцульських виробів.

2.2. Ткані вироби (18 год.)

Теоретична частина. Інструменти, матеріали, обладнання для ткацтва бісером. Технологія виготовлення.

Практична частина. Підбирання кольорів, малювання схем. Натягування ниток основи. Виготовлення браслетів з візерунками або іменами.

2.3. Вишивка бісером у жіночому одязі (21 год.)

Теоретична частина. Особливості жіночого одягу. Техніка вишивки стеклярусом, бісером, паєтками.

Практична частина. Відпрацювання техніки закріплення стеклярусу , бісеру і паєток. Декорування вишивкою особистого одягу за задумом вихованців.

Розділ 3. Розпис тканини (66 год.)

3.1. Історія і різновиди розпису тканин. (3 год.)

Теоретична частина. Різновиди мистецтва розпису тканин, його історія розвитку. Інструменти і матеріали. Резервування.

3.2. Батик (24 год.)

Теоретична частина Різновиди батіку: холодний, гарячий,вузликовий. Матеріали та інструменти. Техніки і прийоми виконання. Види резервів. Колористика.

Практична частина. Аналіз зразків готових робіт. Вправи на набуття навичок малювання різноманітних елементів. Малювання пейзажів і квітів.

3.3. Розпис тканини (15 год.)

Теоретична частина. Розпис тканини. Методи і технології. Фарби і інструменти.

Практична частина. Відпрацювання техніки і прийомів малювання на тканині. Малювання абстрактійних малюнків. Виконання дрібних деталей. Змішування фарб.

3.4. Вільний розпис (24 год.)

Теоретична частина. Відмінності вільного розпису в мистецтві розпису тканин. Матеріали та інструменти. Методи і прийоми.

Практична частина. Вправи на набуття досвіду виконання вільного розпису тканини. Малювання райдуги, фантазійних квітів.

Розділ 4. Основи в'язання гачком (30 год.)

4.1. Історія в'язання гачком (3 год.)

Теоретична частина. Історія виникнення техніки в'язання гачком. Характерні особливості в'язаних виробів різних регіонів України. Інструменти та матеріали для створення виробів гачком.

Практична частина. Положення рук і пальців під час роботи. Перша петля.

4.2 Ланцюжок, кільце (6 год.)

Теоретична частина. Ланцюжок – основа в'язання гачком. Кільце, глуха петля, петлі повороту та підйому.

Практична частина. Вправи на набуття досвіду в'язання ланцюжків різної довжини та кілець. Аналіз виконаних робіт.

4.2. Умовні позначення і скорочення (3 год.)

Теоретична частина. Вивчення знаків умовних позначень і скорочень.

Практична частина. Запис умовних позначень і скорочень.

4.3. Види стовпчиків (18 год.)

Теоретична частина. Технологічні методи виконання різних видів стовпчиків: стовпчики без накиду, стовпчики з одним накидом, стовпчики з двома і більше накидами, пишні стовпчики, кілька стовпчиків з одного елемента нижнього краю, кілька стовпчиків з однією верхівкою, дужки з повітряних петель.

Практична частина. В'язання зразків на набуття навичок виконання різноманітних видів стовпчиків. Виконання різних візерунків у виробах: «сонечко», «гусінь», «мишка».

Розділ 5. Міксування технік (30 год.)

5.1. Колажі і композиції (15 год.)

Теоретична частина. Дизайн – мислення як основа сучасних методів проектування. Творчість сучасних майстрів декоративно – ужиткового мистецтва. Аналіз і проектування творчих задумів.

Практична частина. Створення колажів і композицій за власним задумом, використовуючи вивчені техніки виконання. Міксування технік в одному виробі.

5.2. Аксесуари та сувеніри (15 год.)

Теоретична частина. Творчість сучасних майстрів дизайну. Аналіз сувенірів і аксесуарів. Ескіз і проектування творчих задумів вихованців.

Практична частина. За допомогою міксування технік, вихованці виготовляють сувеніри і аксесуари за власним задумом, використовуючи набуті знання. Презентування робіт. Віртуальна екскурсія на виставку Hand Made.

Розділ 6. Тематичні поробки до календарно - обрядових свят (15 год.)

Теоретична частина. Історія календарно – обрядових свят. Особливості святкування і основні атрибути.

Практична частина. Виготовлення вітальних листівок, прикрас, подарунків, декорування приміщень.

Розділ 7. Творча діяльність (12 год.)

Практична частина. Виготовлення творчих робіт для ярмарків, виставок, конкурсів тощо.

Розділ 8. Екскурсії, конкурси, свята виставки (12 год.)

Практична частина. Участь у виставках і конкурсах декоративно – ужиткового мистецтва. Відвідування музеїв, майстер класів, святкових подій. Зустрічі з народними майстрами.

Розділ 8. Підсумок (3 год.)

Практична частина. Підведення підсумків за рік. Обмін враженнями. Проведення майстеркласу вихованцями для дітей інших гуртків.

ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

Пізнавальна компетентність:

- техніку вишивки бісером, стеклярусом, паєтками;
- правила складання схем;
- правила складання орнаментальних композицій;
- історичні факти про розпис тканини;
- різновиди батіку;
- поняття про в'язані вироби;
- прийоми міксування різних технік ;
- правила безпеки під час виготовлення робіт.

Практична компетентність:

- мають образне, логічне та абстрактне мислення;
- вміють підбирати матеріали для творчих задумів;
- виконувати ескіз виробу;
- гармонійно поєднувати кольори;
- вишивати бісером, стеклярусом, паєтками;
- оздоблювати бісером одяг;
- користуватися прийомами розпису тканини;
- прийоми в'язання гачком;
- створюють власні композиції.

Соціальна компетентність:

- популяризують народні промисли;
- генерують власні ідеї;
- самостійно готуються до занять;
- створюють власні та колективні композиції;
- виготовляють оздоблювальні елементи;
- приймають участь у конкурсах та виставках декоративно – ужиткового мистецтва.

ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ОБЛАДНАННЯ

Орієнтовний перелік матеріалів, інструментів і обладнання для організації роботи гуртка «Мистецький дивосвіт».

1. Бісер
2. Стекларус
3. Нитки капронові для бісеру
4. Нитки кольорові швейні
5. Нитки в'язальні кольорові
6. Нитки шерстяні
7. Нитки «Ірис»
8. Нитки муліне
9. Крейда для дошки
10. Крейда для розкрою
11. Волосінь
12. Клей – пістолет, «Дракон», ПВА
13. Калька для олівця
14. Дріт різного діаметру (0,3– 2,5 мм)
15. Фарби акрілові
16. Фарби акварельні
17. Барвники анілінові
18. Тканина для вишивання (канва)
19. Тканина лляна
20. Тканини кольорові в асортименті
21. Трикотаж
22. Штучне хутро
23. Синтепон
24. Тасьма
25. Стрічки кольорові в асортименті
26. Фурнітура в асортименті
27. Шнури різного діаметру кольорові
28. Обрізки натуральної шкіри

29. Олівці
30. папір міліметровий
31. Гіпс

ПРИЛАДИ ТА ПРИСТОСУВАННЯ

1. Гачки різних розмірів (2 – 5 мм)
2. Голки для бісеру
3. Голки звичайні
4. Праска електрична
5. Дошка для прасування
6. Кусачки
7. Дерев'яні лінійки різного розміру
8. Лінійка масштабна
9. Ножиці побутові
10. Ножиці швейні
11. П'яльця різного діаметра
12. Підставка під праску
13. Пензлі різних розмірів
14. Пінцет
15. Пласкогубці
16. Сантиметрова стрічка
17. Циркуль
18. Шпильки швейні
19. Верстат для ткацтва бісером
20. Набір рамок
21. Біндери

ДРУКОВАНІ ТАБЛИЦІ І ПЛАКАТИ

1. Види плетіння бісером
2. Вишивка бісером
3. Види плетіння макраме
4. Ручні шви
5. Правила техніки безпеки

КАРТКИ ДЛЯ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ

1. Зразки ручних швів
2. Схеми плетіння виробів з бісеру
3. Зразки в'язаних деталей

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Авксентьева О. Г. Українська іграшка / О. Г. Авксентьева, І. Д. Авдеева. – К. : Мистецтво, 1973. – 196 с.
2. Декоративно-ужиткове мистецтво: Словник / За заг. ред. Я. П. Запаска. – Львів : Афіша, 2000. – т. 1-2.
3. Гурська А. Мова та граматики українського орнаменту. Київ: Альтернатива, 2003. 144с.
4. Кара-Васильєва Т.В. Декоративне мистецтво України ХХ століття : у пошуках великого стилю. Київ: Либідь, 2005. 277 с.
5. Кара-Васильєва Т.В. Історія української вишивки. Київ: Мистецтво, 2008. 461 с.
6. Кара-Васильєва Т. В. Полтавська народна вишивка. Київ: Наук. думка, 1983. 135 с.
7. Кришталева В. С. Вязание узоров крючком / В. С. Кришталева. –М. : Легпромбытиздат, 1987. – 168 с.
- Литвинець Е.М. Чарівні візерунки. Київ, 1985. 48 с.
8. Максимова М. В. Азбука в'язання / М. В. Максимова. – М. : ПК «Атгач», 1992. – 56 с.
9. Марусик Настасія. Бісерна терапія. Львів: Народні джерела, 1919. 76с.
10. Наулко В. І. Культура і побут населення України: Навчальний посібник / В. Наулко, Л. А. Артюх, В. Ф. Горлечко. – К. : Либідь, 1993. – 288 с. (2-е изд.). – ISBN 5-325-00304-6.
11. Ніколаєва Т. О. Історія українського костюма. Київ: Либідь, 1996. 171 с.
12. Радкевич В. О. Технологія вишивки: Підручник для учнів професійних, навчально-виховних закладів, педагогічних училищ, коледжів та позашкільних установ / В. О. Радкевич, Г. М. Пашенко; за ред. Н. Г. Нечкало. –К. : Вища школа, 1997. – 303 с.
13. Павлюк С., Чмелик Р. Скарби етнографії та художнього промислу інституту народознавства МАН України. Львів, 2005. 228 с.
14. Трикоз С.В. Бісероплетіння. Київ: Літера ЛТД, 2013. 56 с.
15. Щербаківський В. М. Українське мистецтво. Київ : Либідь, 1995 . – 288 с.

16. Art de luxe [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.artdeluxe.com.ua>
17. Харківський обласний організаційно-методичний центр культури і мистецтва [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.cultura.kh.ua>
18. Українська народна іграшка. – Львів, 1980.
19. Український фольклор та народна творчість [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [https:// www.ukrfolk.Kiev.ua](https://www.ukrfolk.Kiev.ua)